Klima og Byudvikling
Teknik- og Miljøforvaltningen

Bilag 4 Kommende lovgivning på affaldsområdet

18-04-2024

Sagsnummer I F2
2024 - 6892

Resumé
I strategiperioden for Ressource- og Affaldsstrategi 2030 vil der ske ændringer i organiseringen af affaldssektoren i flere etaper. Det sker som følge af implementering af ny lovgivning om organiseringen af affaldsforbrænding og tre politiske aftaler, som blev indgået i Folketinget den 30. august 2022. I udarbejdelsen af udkast til Ressource- og Affaldsstrategi 2030 har forvaltningen, i det omfang det er muligt, taget højde for de kommende ændringer af rammebetingelserne.

Samlet set vedrører ændringerne nedenstående temaer:

1. Udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter.
2. Styrket affaldstilsyn.
3. Transparens i affaldssektoren og prisloft på affaldshåndteringen.
4. Selskabsgørelse af forbrændingsanlæg.
5. Kommunens involvering i genbrugsaktiviteter på genbrugsstationerne.
6. Håndtering af ny praksis for moms på affaldsgebyrer.

Dette bilag giver et overblik over de vigtigste konsekvenser af de forventede ændringer.

Ad 1. - Forandringer i forbindelse med udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter

Som et led i politisk aftale om *Udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter* af 30. august 2022 har lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse (Udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter m.v. samt tilpasning af national ret som følge af batteriforordningen) været i offentlig høring og forventes fremsat oktober 2024. Udvidet producentansvar betyder, at producenter får ansvar for deres produkter, når de bliver til affald, og at producenter derfor skal betale for affaldshåndtering af produktet. Lovforslaget forventes udmøntet ved en ny bekendtgørelse om udvidet producentansvar for emballage.

- Ved vedtagelse af lovgivningen vil alle virksomheder, der sætter emballage på det danske marked, forventeligt pr. 1. oktober 2025, få det juridiske, økonomiske og praktiske ansvar for

Klima og Byudvikling

Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

håndtering af deres emballageaffald, herunder indsamling, sortering og behandling.
- Kommunerne vil dog fortsat være ansvarlige for indsamling af affald fra borgerne som i dag, uden at affaldet skal deles op i emballageaffald og ikke-emballageaffald.
- Kommunerne forpligtes til at overdrage det indsamlede affald, der indeholder emballage, til kollektive ordninger, som får ansvaret for den videre affaldsbehandling. Der er dog undtagelser, hvis fx emballageaffaldets andel er lille. I disse tilfælde forpligtes kommunerne til også at varetage den videre affaldsbehandling mod betaling fra producenter.
- Producenterne forpligtes til at betale producentgebyrer til kommunerne for deres varetagelse af opgaver vedrørende indsamling og i visse tilfælde også deres varetagelse af den videre affaldsbehandling. Kommunerne skal fastsætte og opkræve producentgebyrer.
- Kommunerne skal kompensere producenterne for behandlingen af den del af affaldet, som ikke er emballageaffald, og derfor ikke hører under producentansvaret.
- Den enkelte kommunes opnåede kompensation fra producenter skal modregnes i borgernes affaldsgebyr, da de omfattede aktiviteter på nuværende tidspunkt bliver finansieret gennem affaldsgebyret. Det forventes at lede til en besparelse i affaldsgebyrerne, og som er indarbejdet i den forventede udvikling (bilag 7).

Ad 2. - Forandringer i forbindelse med styrket affaldstilsyn
Som et led i opfølgende aftale om *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* af 30. august 2022 skal der laves en ny model for affaldstilsyn, så forbrænding af genanvendeligt affald undgås.

Ændringer ift. affaldstilsyn vil blive udmøntet i miljøbeskyttelsesloven, og affaldsbekendtgørelsen. Derudover udstedes en ny affaldstilsynsbekendtgørelse. Udkast til ændring af miljøbeskyttelsesloven og ny affaldstilsynsbekendtgørelse har været i offentlig høring over sommeren 2024. Ændringerne i affaldsbekendtgørelsen forventes sendt i høring i september 2024.

- Ændringerne træder ifølge høringsudkastene i kraft den 1. januar 2025.
- Et nyt styrket affaldstilsyn foreslås indført. Miljøstyrelsen skal fremover udføre administrative affaldstilsyn med virksomheders overholdelse af affaldsreglerne. På baggrund af de administrative tilsyn udpeger Miljøstyrelsen virksomheder, som kommunerne skal føre fysisk affaldstilsyn på. Københavns Kommune forventer at få pålagt at skulle føre affaldstilsyn på ca. 600 virksomheder i 2025.
- Kommunen skal opkræve gebyrer til dækning af alle omkostninger i forbindelse med de nye affaldstilsyn og skal årligt fastsætte gebyrtakster for et kalenderår og offentliggøre de gældende takster på kommunens hjemmeside. Gebyret vil enten kunne fastsættes som et fast gebyr pr. affaldstilsyn eller fx

en timepris for et affaldstilsyn. Det forventes, at kommunen fortsat har mulighed for, udover de nye risikobaserede, gebyrfinansierede affaldstilsyn, som udpeges af Miljøstyrelsen, at gennemføre skattefinansierede klage-/ulempetilsyn.

- Affaldsbehandlingsanlæg forpligtes til at foretage kontrol af affaldets indhold for at identificere eventuelt affald egnet til materialenyttiggørelse og usolgte forbrugerprodukter. Affaldsbehandlingsanlæggene skal afvise og indberette det til affaldstilsynsmyndigheden, hvis affaldet indeholder affald egnet til materialenyttiggørelse eller usolgte forbrugerprodukter.

Ad 3. - Forandringer i forbindelse med transparens i affaldssektoren og prisloft på affaldshåndteringen
Som led i opfølgende aftale om *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* af 30. august 2022 forventes indført krav om transparens i beregningerne af affaldsgebyrerne, som skal føre til, at Forsyningstilsynet skal føre et skærpet økonomisk tilsyn med affaldsgebyrerne. I første omgang har Forsyningstilsynet kortlagt kommunernes nuværende praksis med henblik på at kunne definere anbefalinger til at sikre øget gennemsigtighed, ensartethed og omkostningsægthed. Udmøntningen af anbefalingerne som krav i lovgivningen vil tidligst kunne træde i kraft per 1. januar 2026.

Derudover fremgår det af den politiske aftale, at Forsyningstilsynet skal fastsætte et prisloft for kommunernes affaldsgebyrer, som kan medføre behov for et ændret serviceniveau. Det er endnu uvist, hvordan prisloftet fastsættes, og hvornår det vil gælde fra, da der først skal sikres gennemsigtighed og ensartethed i affaldsgebyrerne på tværs af kommunerne.

Ad 4. - Selskabsgørelse af forbrændingsanlæg
Som led i aftalen om *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* af 16. juni 2020 er ændringer i lov om miljøbeskyttelse, lov om varmeforsyning, lov om elforsyning og selskabsskatteloven trådt i kraft og medfører:

- Selskabsgørelse af forbrændingsanlæg pr. 1. januar 2025. Det betyder, at ARC's og Vestforbrændings affaldsforbrændingsanlæg skal organiseres som kapitalselskaber (anparts- eller aktieselskaber).
- Kommuner kan ikke længere anvise affald til egne anlæg, men skal sende affaldet i udbud med kontraktstart senest pr 1. juli 2025. Forsyningstilsynet har udsendt en vejledning om konkurrencefremmende tiltag, der skal benyttes af kommunerne ved gennemførelsen af udbud. Forsyningstilsynet fører tilsyn med, at kommunerne ikke favoriserer egne anlæg.
- Kommunerne skal bevare aktiemajoriteten i forbrændingsselskaberne.

Ad 5. - Forandringer i forbindelse med kommunens involvering i genbrugsaktiviteter på genbrugsstationerne
Kommunen har siden *Klimaplanen om en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* af 16. juni2020 afventet nye regler, der giver tydelig hjemmel til kommunale genbrugsaktiviteter på genbrugspladserne.

Miljøministeriet meddelte i en notits i januar 2024, at disse nye regler alligevel ikke bliver til noget, og at de to bekendtgørelser, der tidligere har været i høring, ikke bliver udstedt. Miljøministeriet skriver i notitsen, at man i stedet bakker op om den frivillige indsats på kommunernes genbrugspladser, hvilket betyder, at status quo opretholdes på genbrugspladserne.

Lovforslag, som skal ophæve miljøbeskyttelseslovens allerede vedtagne bemyndigelsesbestemmelser om genbrugsområder, har været i offentlig høring over sommeren 2024 og forventes at træde i kraft 1. januar 2025. Høringsudkastet til lovforslaget er uklart i forhold til, hvad en kommune kan og må i forhold til aktiviteter vedrørende genbrug, men på baggrund af Miljøministeriets notits om opretholdelse af status quo forventer forvaltningen at kunne fortsætte med genbrugsaktiviteter som hidtil.

Ad 6. - Håndtering af ny praksis for moms på affaldsgebyrer
Som led i en politisk aftale om *Selskabsgørelse af kommunernes levering af affaldsydelser* af 30. august 2022, som handlede om håndtering af en ny praksis for moms på affaldsgebyrer, har det været ventet, at der ville komme et lovkrav om udskillelse af de kommunale affaldsydelser i momspligtige selskaber. Der har været en række juridiske udfordringer, og der er usikkerhed om, hvordan momsproblematikken vil blive løst. Dette forventes afklaret i strategiperioden.